

Handläggare: Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 08-508 22 064

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Skolinspektionens granskning av förskolan

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har tagit del Skolinspektionens rapport om granskning av verksamheten i de kommunala förskolorna 2011. Rapporten läggs till handlingarna.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Renée Hildebrand
Avdelningschef

Sammanfattning

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av förskoleverksamheten i Stockholms kommun under perioden 1 april 2011 till den 26 augusti 2011. Tillsynen har identifierat ett antal områden med brister och åtgärder för utveckling inom förskoleverksamheten i staden som helhet samt i respektive stadsdel. Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen ett ansvar för att åtgärder vidtas. Stockholms kommun ska till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på förskolorna, i stadsdelarna och i kommunen senast den 5 januari 2012. Förvaltningen kommenterar Skolinspektionens synpunkter och ger förslag till hur förvaltning och förskolor ska arbeta vidare med Skolinspektionens identifierade utvecklingsområden.

Bakgrund

Skolinspektionen granskar regelbundet alla skolor, för att se att de följer de lagar och regler som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö. Skolinspektionen har genomfört tillsyn av förskoleverksamheten i Stockholms kommun under perioden 1 april 2011 till den 26 augusti 2011. Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **Måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av verksamheten, förskoleverksamhetens lärandemiljö** samt **tillgång**. Skolinspektionens iakttagelser och bedömningar som rör helhetsbilden av förskolorna och huvudmannens ansvar för förskoleverksamheten i Stockholms kommun redovisas i bilagd rapport.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen. De fackliga organisationerna har informerats i stadsdelens samverkansgrupp och förvaltningsgrupp 11 och 18 oktober 2011.

Ärendet

Underlag för inspektionen

Skolinspektionen har granskat dokument och intervjuat ansvariga för förskoleverksamheten samt personal och föräldrar. Genomgången är en del av en regelbunden tillsyn av all utbildningsverksamhet i Stockholms kommun. Tillsynen omfattar inte de enskilda förskolorna. För dessa har kommunen tillsynsansvaret.

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i verksamheten. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Inga verksamhetsbesök har skett i stadsdelen Hägersten– Liljeholmens förskolor.

Inspektionens slutsatser

Skolinspektionen lyfter i första hand fram brister och områden som behöver förbättras. Utgångspunkten är barnens och elevernas rätt till god omsorg och god utbildning i trygg miljö. Inspektionsprotokoll har upprättat för varje stadsdel där de påvisade utvecklingsområden redovisas för stadsdelens förskolor. Besluten ska kunna användas som utgångspunkt för att förbättra kvaliteten i verksamheten. Skolinspektionens generella slutsatser för Stockholms stad är att:

- förskolorna bedriver generellt en god pedagogisk verksamhet, men det finns förskolor där verksamheten blir mer av omsorg än planerad pedagogisk verksamhet
- det finns ett väl utvecklat system för kvalitetsarbete, men det finns förskolor där uppföljningen behöver förbättras
- rutinerna för att kartlägga barn som behöver extra stöd och åtgärderna utifrån detta fungerar bra
- en majoritet av förskolorna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete, men det förebyggande arbetet kan förbättras på några förskolor
- modersmålsstödet bör utvecklas på förskolor i flera stadsdelar
- förskolorna har kommit olika långt i arbetet kring könsroller och mönster
- stadens övergripande arbete med tillståndgivning för och tillsyn av fristående förskolor fungerar enligt regelverket.

Utvecklingsområden i Hägersten-Liljeholmen

Tillsynen har identifierat följande brister inom förskoleverksamheten i Hägersten-Liljeholmens stadsdel som Stockholms kommun måste åtgärda:

- Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten (Lpfö 98, 2.4 Förskola och hem).
- Det finns inte i tillräcklig utsträckning ett förtroendefullt samarbete mellan kommunens förskola, förskoleklass, skola och fritidshem (Lpfö 98, 2.5 Samverkan med förskoleklass, skolan och fritidshemmet).
- Förskolorna medverkar inte i tillräcklig utsträckning till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sitt modersmål som det svenska språket (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag och 2.2 Utveckling och lärande).
- Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).
- Förskolornas och den pedagogiska omsorgens planer mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav (14 a kap. 8 § 1985 års skollag).
- Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Redovisning av åtgärder mot påvisade brister

Senast den 5 januari 2012 ska Stockholms kommun redovisa vad man gjort för att rätta till de brister som Skolinspektionen pekat på. Som huvudman för förskoleverksamheten har Stockholms kommun ansvar för att verksamheterna genomförs i enlighet med

bestämmelser i skollag, läroplaner och andra författningar. Utbildningsförvaltningen sammanställer stadsdelarnas svar och åtgärdsförslag till Skolinspektionen. Varje stadsdel integrerar sina förslag till åtgärder i kommande års verksamhetsplan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Skolinspektionens förslag till utvecklingsområden och skäl härtill sammanfaller i stort med förvaltningens uppfattning, dock med någon avvikelse och lite fler nyanser då förvaltningen har ett något bredare underlag för sin bedömning.

Vid Skolinspektionen muntliga återkopplingar har det framkommit att stadsdelen över lag har en god pedagogisk verksamhet och ett väl utvecklat system för kvalitetsarbete. Förvaltningen ser därmed mycket positivt på möjligheterna att komma till rätta med de brister som Skolinspektionen gör oss uppmärksamma på.

Förvaltningen finner att enstaka synpunkter ibland fått lite oproportionerligt genomslag på inspektionens slutsatser av förskoleverksamhetens kvalitet. Förvaltningen tolkar dock att Skolinspektionen är mycket nöjd med stadsdelens systematiska kvalitetsarbete, särskilt gällande måluppfyllelse, fokus på förskolan uppdrag samt utvärdering och uppföljning. Trots en lägre andel förskollärare än några andra stadsdelar erbjuder stadsdelens förskolor en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.

Det av inspektionen identifierade utvecklingsområdet samverkan med hemmet, har stadsdelens förskolor identifierad sedan tidigare och haft som ett utvecklingsområde under året. På olika sätt har förskolorna utvecklat samverkan och kommunikationen med vårdnadshavarna. Resultat av årets brukarundersökning visar också på en markant förbättring, bl.a. inom området samverkan med hemmet. Föregående år instämde 71 % av vårdnadshavarna i påståenden om att de kände sig välkomna att ställa frågor, föra fram åsikter, får veta vad förskolan gör för att stödja deras barn samt att de fått information om förskolans mål och arbetssätt. I år är det 78 % som instämmer i dessa påståenden. Inom området information och kommunikation finns både insikt och motivation hos förskolorna till att fortsätta förbättra arbetet.

Angående förskolorna medverkan till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sitt modersmål som det svenska språket, så kan Skolverket och Skolinspektionen behöva tydliggöra vad som krävs för att leva upp till detta. Förvaltningen har fått två motstridiga synpunkter på arbete med att stödja flerspråkighet och barns modersmål från Skolinspektionen.

Stadsdelen har utformat språkpolicy och arbetssätt som stödjer barnens flerspråkighet och kulturella identitet. I de fall där föräldrar har klagat till Skolinspektionen på stadsdelens förskolors arbetssätt och hantering för att stödja barns modersmål och flerspråkighet, har förskolorna fått stöd för sitt sätt att arbeta av Skolverket. Skolinspektionens beslut 2010-11-15. "Skolinspektionen riktar ingen kritik mot Stockholms kommun." "Det som framkommit i ärendet tyder enligt Skolinspektionens bedömning inte på att Hägerstens-Liljeholmens stadsdelsförvaltning brutit mot kraven i läroplanen vad avser stöd i modersmål."

Förvaltningen instämmer till viss del i Skolinspektionens påpekande att förskolornas planer mot kränkande behandling saknar redogörelse för vilka åtgärder som avses påbörjas och genomföras under kommande året. Förskolorna kan tydligare beskriva sin verksamhets specifika behov och de åtgärder som planeras under året för att arbetet ska bli tydligt och fungera väl.

Varje förskoleenhet har en likabehandlingsplan med tydliga rutiner, som är kända av personalen. Rutiner finns för att förebygga, för att ta emot anmälan, utreda, åtgärda och följa upp. Föräldrarna informeras kontinuerligt om planernas existens och innehåll. Förskoleavdelningen har gemensam uppföljning så att likabehandlingsplanen hålls aktuell och uppdaterad. Åtgärder för året redovisas och följs upp i ILS-systemet.

Varje enhet har utformat åtaganden som relaterar till likabehandlingsplanens förebyggande arbete. Stadsdelens integrering av olika handlingsplaner i verksamhetsplaneringen kan vara svår att få syn på för en utomstående, men fungerar just för att planerna integreras i ordinarie verksamhet.

Förvaltningen instämmer i uttalandet om att det inte finns i tillräcklig utsträckning ett förtroendefullt samarbete mellan kommunens förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Samverkansmöten i stadsdelens mellan förskolor och skolor har emellertid kommit igång igen efter en tids uppehåll.

Förvaltningen kommer att tillsammans med förskolorna analysera och föreslå åtgärder för att utveckla förskolornas arbete med genus och likabehandling. Likaså ska förvaltning och förskolor i högre grad utvärdera barngruppernas storlek och sammansättning.

Förvaltningens och förskolornas förslag till åtgärder kommer att presenteras i respektive verksamhetsplaner för kommande år. En sammanställning av förslagna åtgärder skickas även till Utbildningsförvaltningen.

Bilagor

1. Skolinspektionens rapport "Kommunbeslut efter tillsyn av förskoleverksamheten i Stockholms kommun, 2011-09-27" finns att läsa på www.insyn.stockholm.se